

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG 23.6.23

ADOLYGIAD BLYNYDDOL CYNLLUN STRATEGOL Y GYMRAEG MEWN ADDYSG SIR GAERFYRDDIN – 2022/23

1. Cefndir

Mae adran 84 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 20131 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol baratoi Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg , ac mae'n nodi y dylai Cynllun o'r fath gynnwys:

- a. Cynigion awdurdod lleol ynghylch sut y bydd yn cyflawni ei swyddogaethau addysg er mwyn:
 - i. Gwella'r broses o gynllunio'r modd y mae addysg drwy gyfrwng y Gymraeg ("addysg cyfrwng Cymraeg") yn cael ei ddarparu yn ei ardal;
 - ii. Gwella safonau addysg cyfrwng Cymraeg a safonau addysgu Cymraeg yn ei ardal;
- b. Targedau'r awdurdod lleol ar gyfer gwella'r broses o gynllunio'r modd y mae addysg cyfrwng Cymraeg yn cael ei ddarparu yn ei ardal ac ar gyfer gwella safonau'r addysg honno ac addysgu Cymraeg yn ei ardal;
- c. Adroddiad ar y cynnydd a wnaed i fodloni'r targedau a gynhwyswyd yn y cynllun blaenorol neu'r cynllun diwygiedig blaenorol.

Mae Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) 2022-32 bellach wedi ei gymeradwyo gan Llywodraeth Cymru. Ar gais Pwyllgor Craffu Addysg, Plant a'r Iaith Gymraeg Sir Gaerfyrddin, mae'n amserol i gynnig adolygiad blynyddol o gynnydd wrth weithredu'r Cynllun.

Trefnwyd y Cynllun Strategol a'r cynllun gweithredu o dan 7 prif nod neu ddeiliant:

- **Deiliant 1:** Mwy o blant meithrin/tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
- **Deiliant 2:** Mwy o blant dosbarth derbyn/pump oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
- **Deiliant 3:** Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall
- **Deiliant 4:** Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg
- **Deiliant 5:** Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd destunau gwahanol yn yr ysgol
- **Deiliant 6:** Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol ("ADY") yn unol â'r dyletswyddau a bennir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018
- **Deiliant 7:** Cynnydd yn nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) a thrwy gyfrwng y Gymraeg

2. Cynllun Gweithredu

Drafftiodd Cynllun Gweithredu ar gyfer y CSGA a'i gyflwyno i Llywodraeth Cymru (LIC) erbyn 01/2023. Atodwyd y cynllun gweithredu gyda'r adroddiad hwn (isod). Mae'r cynnydd wrth weithredu'r cynllun wedi ei uwch liwio yn ôl cynnydd disgwylidig dros y flwyddyn gyfredol yn ogystal ag awgrymu cynnydd dros y 5 mlynedd nesaf. Rydym wedi derbyn adborth ar y cynllun gan weision sifil Llywodraeth Cymru, a'r cyngor cyffredinol oedd sicrhau bod yr ymrwymadau yn y CSCA yn cael eu hadlewyrchu'n glir yn y cynllun gweithredu a bod angen manylu ar sut yr ydym yn mynd ati i wireddu'r ymrwymadau.

Mae'r y cynllun wedi ei firenio a'i ddiweddarau erbyn 05/2023.

3. Cynnydd diweddar – dyma restr o wahanol flaengareddau o gwmpas y CSGA sydd yn/wedi dwyn ffrwyth yn ein hysgolion:

Deiliant 1: Mwy o blant meithrin/tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

Deiliant 2: Mwy o blant dosbarth derbyn/pump oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

- Penodi swyddog y Gymraeg Dechre'n Deg
- Rheolwr Datblygu'r iaith Gymraeg nawr yn aelod o bwyllgor '*Flying Start Expansion Early Years and Welsh Language*' - Cyfarfodydd cyson i gynllunio ar gyfer defnydd iaith yn y lleoliadau Dechrau'n Deg gyda golwg at gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg a chodi safonau ieithyddol yn y Cyfnod Sylfaen
- Cynllun Law yn Llaw Cyfnod Sylfaen– mae 12 ysgol gynradd cyfrwng Saesneg ynghlwm â'r fenter yma. Mae 58 o staff yr ysgolion ail iaith yma yn derbyn hyfforddiant a chynor ymarferol ar lawr y dosbarth. Cynhelir sesiynau dysgu iaith y dosbarth ar fore Llun ac yna byddant yn gweithredu yn y dosbarth gyda chymorth y Tim Athrawon Datblygu'r Gymraeg (TADG) sydd yn rhannu adnoddau pwrpasol cyfredol.
- Mireinio a datblygu'r ddarpariaeth wrth gynllunio addysg drochi dwys yn y Cyfnod Sylfaen.
- Cynnal hyfforddiannau ar gyfer pedagogiaeth addysg Trochi yn y Cyfnod Sylfaen.
- Ffilmio cyfres o glipiau yn Ysgolion Hanner Ffordd, Penygae, Llandeilo a Phorth Tywyn er mwyn dangos ffyrdd o gyflwyno'r Gymraeg ar draws y meysydd dysgu.
- Cynnal hyfforddiant wyneb yn wyneb ar gyfer y cynorthwywyr ag athrawon sy'n rhan o'r prosiectau

Deiliant 3: Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall

- Cynllun Baich ym Mraich CA2 yn cael ei beilota – Dilyniant yw hwn o gynllun Law yn Llaw ar gyfer athrawon a chynorthwyr dosbarth i sicrhau dilyniant ieithyddol yn ein hysgolion Saesneg.
- Creu clipiau ffilm i annog defnydd o'r Gymraeg ar draws y meysydd dysgu
- Cefnogi disgyblion Blwyddyn 6 ysgolion cyfrwng Cymraeg i sicrhau parhad gydag addysg Cyfrwng Cymraeg.
- Cefnogi disgyblion Blwyddyn 6 sydd angen cefnogaeth wrth barhau yn addysg Cyfrwng Cymraeg yn yr Uwchradd – Cynnal sesiynau magu hyder a gloywi iaith yng Nghanolfan Gwên.
- Siarter iaith
 - Lansio Siarter Iaith Uwchradd – mae ffilm wedi ei greu o'r lansiad a gafwyd yng Nghanolfan Gwên ar 17/03/23. Dan ofal Heledd Cynwal, roedd yn ddiwrnod llwyddiannus iawn, gyda gwestai arbennig megis Ian Gwyn Hughes, Cefin Campbell AS a Marc Morris, Ysgol Pen y Dre Merthyr Tydfil yn creu naws arbennig a negeseuon pwysig i'r disgyblion a'r staff ysgol oedd yn bresennol.
 - Trefnu digwyddiadau a chystadlaethau i hyrwyddo'r Siarter Cynradd ee Ar y Meic da Marci G – mewnbwn nifer o ysgolion i raglen radio Marci G wrth gyflwyno eu hunain a'u hysgolion. Ysgolion i greu rhaglen Radio gan ddilyn fformat Marci G.
 - Ysgolion i barhau ar y daith tuag at y wobr Aur Siarter Iaith gyda chefnogaeth TADG. Dilyswyd hyn ar draws y Bartneriaeth er mwyn sicrhau cysondeb safonau

Deiliant 4: Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg

- Cynllun ar gyfer Canolfannau iaith yn sicrhau cysondeb a dilyniant gan gynnwys cynlluniau gwersi ac amserlen themâu ar draws y Canolfannau
- Canolfannau iaith – Ar hyn o bryd mae'r canolfannau isod yn rhedeg ond wrth i anghenion ieithyddol y sir newid bydd angen 'Pop ups ' o fewn ardaloedd penodol ar gyfer newydd ddyfodiaid
 - Gwên, Drefach
 - Ysgol Llangadog
 - Griffith Jones, San Clêr
 - Y Bedol, Garnant
- Niferoedd ac ysgolion presennol sy'n mynychu.

Canolfan iaith	Ysgolion
Canolfan Gwên - (deuddydd) Hwyrddyfodiaid -12	Parc y Tywyn, Ffwrnes, Pum Heol, Llechyfedach, Nantgaredig, Llandybie
Canolfan Gwên – (8 diwrnod) Magu hyder- 9	Cross Hands, Bancffosfelen ,Y Fro, Pontiets
Canolfan Y Bedol – un diwrnod-hwyrddyfodiaid. – 13	Betws, Brynaman, Blaenau, Y Bedol
Canolfan Llangadog - hwyrddyfodiaid -un diwrnod– 14	Talylychau, Rhys Pritchard, Cwrt Henri, Llangadog Ffairfach
Canolfan Llangadog Magu Hyder – un diwrnod - 13	Llangadog, Rhys Pritchard, Talylychau, Cwrt Henri, Ffairfach

- Cefnogi yn yr Ysgolion – Meidrim , Hafodwennog, Llanpumsaint Llanybydder Bro Brynach
- Gwersi ar lein Ffwrnes / Llechyfedach
- Parhau gyda gweithdai digidol disgyblion Mwy Abl a Thalentog blwyddyn 6

Deiliant 5: Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd destunau gwahanol yn yr ysgol

- Cynnal gwersi Gloywi ar gyfer grwpiau targed – gyda niferoedd yn amrywio yn ôl y galw
- Rhieni - Ffilm ar gyfer rhieni i gynorthwyo o ran y gwaith o fewn y canolfannau iaith . Rhedeg cyfleoedd ar ddiwedd sesiynau i rannu gwaith y disgyblion gyda'u rhieni.
- Cyd weithio â'r Mentrau iaith – Swyddog wedi ei leoli yn ysgol Bryngwyn gan gynnwys Cynnal gweithgreddau llafar ee boreau coffi a chlonc yn yr ysgol.

Deiliant 6: Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (“ADY”) yn unol â'r dyletswyddau a bennir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018

- Sicrhau bod ein disgyblion ag anghenion yn cael yr un cyfleoedd o ran dysgu Cymraeg – Cyd weithio gyda ThADG i greu cyfres o lyfrau tair-ieithog – Cymraeg, Saesneg a iaith Arwyddo o'r enw Derwyn a'r Ddraig
- Cefnogi ADY a'u hannog i gystadlu yn yr Eisteddfod
- Sgyrsiau dwys gyda thîm ADY y Sir i sicrhau cyd weithio a chynnig cyfleoedd cyfartal.

Deiliant 7: Cynnydd yn nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) a thrwy gyfrwng y Gymraeg

- Cyd weithio i flaen gynllunio. Defnydd o awdit iaith yn flynyddol ac o ddealltwriaeth y TADG o'r ysgolion hynny sydd yn awyddus i symud yn ieithyddol. Mae nifer o ysgolion wedi gofyn am gymorth gyda chefnogaeth y corff llywodraethol

- Rhannu arfer dda ar lawr y dosbarth
- Creu adnoddau pwrpasol a chynnal hyfforddiannau
- Ffilm arfer dda ail iaith ar gael ar gyfer hwyluso a magu hyder staff
- Cyrsiau Hyfforddiant iaith ar y lefelau canlynol
 - Dechreuwyr llwyr (Cynradd)
 - Lefel Mynediad – ar gyfer dechreuwyr, seiliedig ar iaith a gwaith y dosbarth
 - Lefel Sylfaen – ar gyfer y rhai oedd ag ychydig o Gymraeg yn barod
 - Lefel Canolradd
 - Canolbwyntio ar ddysgu Cymraeg fel pwnc a llythrennedd -yn cynnwys methodoleg dysgu iaith a Gramadeg
- Lefel Uwch/Hyfedredd - anelu at siaradwyr Cymraeg i wella cywirdeb iaith a hyder yr athro i'w alluogi i ddatblygu llythrennedd y disgybl
- Lefel Uwch/Hyfedredd/Gloywi (Uwchradd) - anelu at siaradwyr Cymraeg sydd bron â bod yn hyderus i ddysgu pwnc trwy gyfrwng y Gymraeg yn cynnwys geirfa ar gyfer CA3 a CA4 wedi'i deilwra yn arbennig ar gyfer pynciau'r athrawon fydd yn mynychu
- Yn ddilyniant – cefnogi athrawon Uwchradd Blwyddyn 7 i fagu hyder a sicrhau cywirdeb wrth gyflwyno'r cwricwlwm newydd.
- Prosiect S4C CROESO CYW – roedd hwn yn brosiect llwyddiannus iawn yn ymgorffori gwaith arloesol gyda S4C ar gyfer plant cyfnod Sylfaen
- **Staffio**
 - Defnydd o'r grant Trochi i redeg cyfle Datblygiad Proffesiynol Parhaus ar gyfer 2 athrawes – un Uwchradd un Cynradd i gyd weithio o fewn TADG

4. **Catégorieiddio ysgolion yn ieithyddol** – Mae'r Adran Addysg a Phlant yn cydweithio gydag ysgolion i'w trosglwyddo i system catégorieiddio ieithyddol newydd Llywodraeth Cymru. Bellach, mae'r gyfundrefn newydd yn gosod ysgolion mewn tri chategori:

1 – Ysgol Cyfrwng Saesneg

2 – Ysgol dwy iaith

3 – Ysgol Cyfrwng Cymraeg

Mae **T2** a **T3** yn gategoriâu trosiannol sydd yn hwyluso siwrnai ysgolion o un categori i'r llall, sef T2 ar gyfer symud o ysgol Saesneg i ysgol dwy iaith a T3 o ysgol dwy iaith i ysgol Cyfrwng Cymraeg. Hefyd, yn yr uwchradd, mae categori 3P yn dynodi ysgol penodedig Gymraeg.

- Yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru, y Sir sydd wedi arwain drwy amlygu categori newydd cyfredol sydd orau'n adlewyrchu sefyllfa ieithyddol presennol pob ysgol
- Hefyd, gosodwyd categori dyheadol i bob ysgol sef categori i anelu ato yn nhreigl y CSGA 10 mlynedd
- Mae'r drefn yma wedi ei nodi fel arfer da gan Lywodraeth Cymru a chafwyd cyfle i ledu'r arfer da yma'n genedlaethol mewn dwy gynhadledd ddiweddar
- Gofynnwyd i bob ysgol ymateb i'r categorïau a gynigiwyd ar eu cyfer, ac ymateb erbyn diwedd Tymor yr Hydref 2022. Mae'r tabl isod yn crynhoi yr ymateb a gafwyd:

CYFREDOL / DYHEADOL	Nifer Ysgolion	%
CYTUNO CYTUNO	87	80.6
CYTUNO ANGHYTUNO	1	0.9
ANGHYTUNO CYTUNO	2	1.9
ANGHYTUNO ANGHYTUNO	11	10.2
CAIS AM FWY O AMSER	5	4.6
HEB ATEB	2	1.9
CYFANSWM	108	100

Mae'r ymateb wedi bod yn bleserus iawn ar y cyfan, gyda mwyafrif clir yn cytuno gyda'r ddau categori a awgrymwyd ar eu cyfer. Yn ddi-ddorol, o blith yr 87 ysgol yma, mae 12 ysgol cynradd cyfrwng Saesneg yn dymuno symud ar hyd y continwwm iaith; 2 ysgol uwchradd 2B am droi yn ysgolion Cymraeg (Categori 3) ac un ysgol 2A am symud i fod yn ysgol Categori 3P.

Gan fod yr ymateb yn polareiddio ychydig, yn nhyrnor y Gwanwyn 2023, mae swyddogion wedi cynnal cyfres o sgysiaiu a chyfarfodydd gyda'r ysgolion oedd yn dymuno mwy o amser i ystyried y sefyllfa, a gyda'r sawl oedd yn anghytuno gyda'r ddau categori. O blith yr 11 ysgol yma, roedd 8 o'r ysgolion yn dod o'r un dalgylch.

Aethpwyd i gyfarfodydd ffurfiol gyda Phenaethiaid a Llywodraethwyr fel a ganlyn:

- Dalgylch ysgolion dwyrain Llanelli
- Ysgol Bryngwyn/Glanymor
- Ysgol y Frenhines Elisabeth

Ar gyfer tymor yr Haf 2023 - rydym wedi rhoi estyniad, i'r ysgolion hynny sy'n ei feddu, ystyried eu sefyllfa ymhellach ac i gynnal trafodaethau pellach ar lefel corff llywodraethu. Disgwyliwn atebion pellach felly erbyn diwedd y flwyddyn academaidd.

Yn ystod Tymor yr Hydref, byddwn yn cytuno a chadarnhau categorïau yn derfynol gyda'r holl ysgolion, yn cynnig cyngor ar sut i adlewyrchu'r categori iaith yn y prospectysau ysgol, gan balmantu'r ffordd ar gyfer cofnodi'r categorïau yng nghyfrifiad blynyddol ysgolion (CBLDY / PLASC) yn Ionawr 2024.

5. Tîm Athrawon Datblygu'r Gymraeg –

- Gwobrau Addysgu Proffesiynol Cymru. - Enillodd Iona Llyr, Rheolydd y Tîm Athrawon Datblygu'r Gymraeg wobr yn y categori 'Defnyddio'r Gymraeg mewn ffordd sy'n ysbrydoli'. Daeth beirniaid i Ganolfan Gwên i feirniadu Iona wrth gyfweled â hi a phenaethiaid, Disgyblion/myfyrwyr, rhieni/gofalwyr, cydweithwyr addysgu a staff cymorth, Pennaeth Cwricwlwm a Lles, Adran Addysg a Phlant a sefydliadau allanol.
- Cynhaliwyd seremoni yng Nghaerdydd ar gyfer yr enillwyr yng nghynhadledd haf 2023.
- Mae Iona wedi derbyn nifer o geisiadau wedi hynny ar gyfer cyfweiliadau ar y teledu a Radio a hefyd o ran rhannu arferion da ar draws Cymru

6. Safonau –

- Mae medrau siarad a gwranddo rhan fwyaf y disgyblion yn y Gymraeg a'r Saesneg yn gryf ar draws llawer o'n hysgolion. Er enghraifft, mae rhan fwyaf y disgyblion yn dangos medrau gwranddo effeithiol trwy ddilyn cyfarwyddiadau, gofyn ac ateb cwestiynau a chydweithio ag eraill.
- Yn y ddwy iaith, mae medrau darllen cynnar y rhan fwyaf o ddisgyblion mewn llawer o ysgolion yn effeithiol. Defnyddiant eu medrau ffonig yn llwyddiannus i ddeall y berthynas rhwng ffonemau a graffemau. Mae llawer o ddysgwyr yn defnyddio ystod o strategaethau yn dda i ddarllen geiriau anghyfarwydd a datblygu eu rhuglder a'u mynegiant. Ym mwyafrif ein hysgolion mae llawer o ddisgyblion yn defnyddio uwch fedrau darllen yn llwyddiannus.

- Mae llawer o ddisgyblion yn datblygu medrau ysgrifennu sylfaenol priodol mewn llawer o ysgolion. Mae mwyafrif y disgyblion yn ysgrifennu'n estynedig yn llwyddiannus ac yn arddangos arddulliau ysgrifennu priodol at wahanol ddibenion.
- Mae llawer o ysgolion cyfrwng Saesneg neu ddwy ffrwd yn gweithredu'r prosiect Cymraeg Campus yn llwyddiannus, ac mae hyn yn cael effaith dda ar ymwybyddiaeth disgyblion o'r iaith, ei diwylliant a'i hethos. Mae llawer o ddisgyblion mewn llawer o'n hysgolion yn gwneud cynnydd effeithiol yn eu caffaeliad o ieithoedd rhyngwladol o'r cyfleoedd a'r profiadau gwerthfawr a ddarperir
- Yn yr ysgolion a arolygwyd ers mis Medi 2022 roedd llythrennedd yn argymhelliad i fynd i'r afael ag ef gan tua hanner ohonynt

7. Gweithio gyda Phartneriaid – Partneriaeth / Mentrau Iaith

- Cyd weithio i flaen gynllunio. Defnydd o awdit iaith yn flynyddol ac o ddealltwriaeth y TADG o'r ysgolion hynny sydd yn awyddus i symud yn ieithyddol . Nifer i ysgolion wedi gofyn am gymorth gyda chefnogaeth y corff llywodraethol
- Defnydd o staff Partneriaeth a'r Mentrau wrth gyd-weithio ar brosiectau penodol amrywiol ar draws nifer o ysgolion i sicrhau symud ar hyd y continwwm iaith.

8. Grant Datblygu'r Gweithlu

Yn ddiweddar iawn, mae'r Adran Addysg a Phlant wedi bod yn llwyddiannus wrth dderbyn nawdd o £105,000 i gefnogi capasiti'r gweithlu cyfrwng Cymraeg yn y Sir. Anelwn at gyfuno'r nawdd gyda ffynonellau grant eraill i gyflogi athrawon peripatetig i gynyddu'r gweithlu addysgu cyfrwng Cymraeg, a'r ystod pynciau ar gael, yn y sector cynradd ac uwchradd yn Llanelli a'r sector uwchradd yn Nhâf Myrddin.

9. Y Dyfodol

a. Papur Gwyn

- Mae Llywodraeth Cymru (LIC) wedi bod yn ymgynghori'n gyhoeddus ar gynnwys Bil Addysg Gymraeg newydd. Amlyga canlyniadau Cyfrifiad 2021 fod angen gweithredu'n bwrpasol i fynd i'r afael â her ddeublyg y niferoedd cynyddol sy'n gallu siarad Cymraeg ledled Cymru a diogelu cymunedau Cymraeg sydd â chanrannau uchel o siaradwyr Cymraeg, ond sy'n dangos gostyngiad.
- Mae'r bil yn cynnwys cynigion megis:
 - Gosod y targed cenedlaethol o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 mewn cyfraith
 - Anelu fod disgyblion erbyn oedran statudol yn gallu siarad Cymraeg hyd at Lefel B2 (CEFR – Common European Framework of Reference)
 - Gwireddu un continwwm Cymraeg
 - Gosod categorïau iaith ysgolion ar sail statudol
 - Gosod isafswm o ran amser cwricwlwm a ddarperir yn y Gymraeg
 - Cytuno egwyddor y dylai pob ysgol gynyddu ei darpariaeth Gymraeg dros amser
 - Cynnig i bennu ysgolion newydd yn ysgolion Cymraeg
- Mae gan y system addysg ran annatod i'w chwarae wrth inni ymateb i'r heriau hyn.
- Dywed LIC fod pob disgybl yng Nghymru yn haeddu dod yn siaradwr Cymraeg, ac mae gan bawb sy'n gweithio yn y system addysg gyfrifoldeb i weithio tuag at y nod hwnnw.
- Mae'r cynigion yn y papur gwyn yn adlewyrchu'r nod a'r uchelgais newydd hwn ar gyfer ein system addysg. Bydd cyflawni hyn yn golygu cynyddu nifer yr ysgolion cyfrwng Cymraeg, ond hefyd cynyddu'r ddarpariaeth Gymraeg mewn ysgolion nad ydynt eisoes yn ysgolion cyfrwng Cymraeg dynodedig. Yn y bôn, mae gweledigaeth y gall pob disgybl ddod yn siaradwr Cymraeg hyderus trwy'r system addysg statudol.

- Mae LIC wedi ymrwymo i sicrhau dros amser bod pob plentyn yn derbyn cyfran o'u darpariaeth addysg drwy gyfrwng y Gymraeg y tu hwnt i'r Gymraeg fel pwnc, er mwyn meithrin sgiliau Cymraeg ar draws y cwricwlwm.
- Mae'r llwybr presennol a osodwyd gan 'Cymraeg 2050' yn 2017 yn gosod nod y bydd o leiaf 40% o'r holl ddysgwyr mewn addysg cyfrwng Cymraeg erbyn 2050.
- Mae'r Papur Gwyn yn nodi nifer o ddatblygiadau pwysig ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg, y gellir ystyried rhai ohonynt o leiaf yn bellgyrhaeddol.
- Ynglŷn â'r ymgynghoriad, fe wnaeth LIC ddatgan, *'Mae'r Gymraeg yn perthyn i bob un ohonom, ac felly rydym am annog pawb i ystyried y cynigion...Bydd yr ymgynghoriad yn para am 12 wythnos, tan 16 Mehefin 2023. Edrychwn ymlaen at glywed y safbwyntiau ystod eang o bobl ar ein cynigion.'*

b. Sir Gâr fel ardal o arwyddocâd ieithyddol dwysedd uwch

Sefydlwyd y Comisiwn Cymunedau Cymraeg gan Lywodraeth Cymru ym mis Awst 2022 gyda'r nod o wneud argymhellion er mwyn cryfhau cymunedau Cymraeg. Bydd argymhellion terfynol y Comisiwn yn cael eu cyhoeddi ar ffurf adroddiad erbyn mis Awst 2024.

Mae'r Comisiwn yn pwysleisio mai iaith genedlaethol yw'r Gymraeg. Mae iddi nifer o nodweddion cyfanfydol a dylai polisi iaith adlewyrchu hyn. Er enghraifft, dylai hawliau iaith yng Nghymru fod yn gyfanfydol: maen nhw'n perthyn i bob un o ddinasyddion Cymru lle bynnag maen nhw'n byw yn y wlad.

Er mwyn cefnogi'r Gymraeg fel iaith genedlaethol, mae angen hefyd ei chefnogi fel iaith gymunedol. Mewn ardaloedd sy'n wynebu shifft iaith i'r Saesneg, dylid bod yn barod i ganiatáu amrywio polisi cyhoeddus mewn meysydd sosioeconomaidd a sosioieithyddol er mwyn sefydlogi'r Gymraeg fel iaith gymunedol. Meysydd fel cynllunio gwlad a thref, defnydd tir, tai, addysg, datblygu cymunedol, cynllunio ieithyddol a pholisïau economaidd yw'r rhain.

Er mwyn gallu amrywio polisi cyhoeddus mewn cymunedau o'r fath, dylid dynodi ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol. Dylid cyfeirio at yr ardaloedd hyn fel 'ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol (dwysedd uwch)'.

Mantais dynodi ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol (dwysedd uwch) fyddai:

1. caniatáu amrywiaeth polisi a phwyslais polisi o blaid y Gymraeg fel iaith gymunedol
2. sicrhau fod yr amrywiaeth polisi yn ymateb i anghenion cymdeithasol ac ieithyddol amrywiol yr ardaloedd hyn
3. dwysáu'r ystyriaeth a wneir o'r Gymraeg o fewn fframwaith polisi
4. caniatáu ymyraethau o blaid y Gymraeg er mwyn ei sefydlogi a'i chryfhau fel iaith gymunedol
5. rhoi grymoedd angenrheidiol i rymuso cymunedau i wrthdroi shifft iaith

Yn dilyn Cyfrifiad 2021, mae'n ddigon posibl y daw Sir Gaerfyrddin, neu rannau ohoni, yn ardal(oedd) o arwyddocâd ieithyddol. Deallwn fod addysg o fewn sgôp y nawdd a fydd yn cael ei ddyfarnu i ardaloedd o'r dynodiad yma. Bydd swyddogion yn archwilio potensial y nawdd yma ar gyfer y gyfundrefn addysg yn y Sir. Ein nod fydd cyfuno unrhyw gynhaliaeth a ddaw i'n rhan gyda grantiau eraill er mwyn adeiladu ymhellach ar y gweithlu cyfrwng Cymraeg yn ein hysgolion.